

Kompletterande statistik till:

Ekologiska Årsrapporten 2023

Så utvecklas marknaden för ekologiskt
i offentlig sektor i Sverige.

Mars 2024

Ekologiskt i offentlig sektor 2023

Detta är en rapport från Ekomatcentrum ska komplettera Ekologiska Årsrapporten 2023 med ekostatistik från offentlig sektor.

Rapporten baseras på statistik från Matilda Foodtech AB och Ekomatcentrum, som även bearbetat och ställt samman statistiken.

1,2 miljoner ekologiska måltider varje dag i offentlig sektor

Det serveras dagligen drygt 3 miljoner offentligt finansierade måltider i Sverige. En inte obetydlig andel av Sveriges livsmedelskonsumtion. *1,2 miljoner av dessa måltider är ekologiska.*

De offentliga måltiderna är skattefinansierade och gör det möjligt att prioritera hållbart producerad mat till våra barn, sjuka och äldre. Mat som dessutom gynnar klimat- och miljö och en hållbar livsmedelsproduktion.

Den offentliga måltidsverksamheten hamnar ofta i skuggan dagligvaruhandelns statistik. Vi vill med denna rapport visa att det är den offentliga måltidsverksamheten och foodservice som håller de svenska ekohjulen i rullning. Ekologiskt är mer svenskt än svenskt om man räknar med insatsmedlen i lantbruket, vilket man väl bör göra. Det är också de ekologiska inköpen i offentlig sektor som driver den svenska efterfrågan. Av de ekologiska inköpen är en större del av svenskt ursprung än av de konventionella. Vi kan konstatera att *ekologiska inköp i offentlig sektor inte driver en ökad import*, något som ofta påstås bland debattörer och politiker, för att motverka ökade inköp av ekologiskt i offentlig sektor.

Sverige är världsbäst på ekologisk mat i offentlig sektor

Vi vågar påstå att Sverige är världsbäst på ekologisk mat i offentlig sektor. Ett faktum som ger avtryck hos våra närmsta grannländer, EU och Japan för tillfället. Vår svenska modell med Ekomatsligan, statistikuppföljning, målstyrning och benchmarking har gett oss en välförtjänt förstaplats i världen. Och det viktigaste är att vi gjort detta tillsammans med foodservice, kommuner, regioner, och statliga verksamheter i hela Sverige.

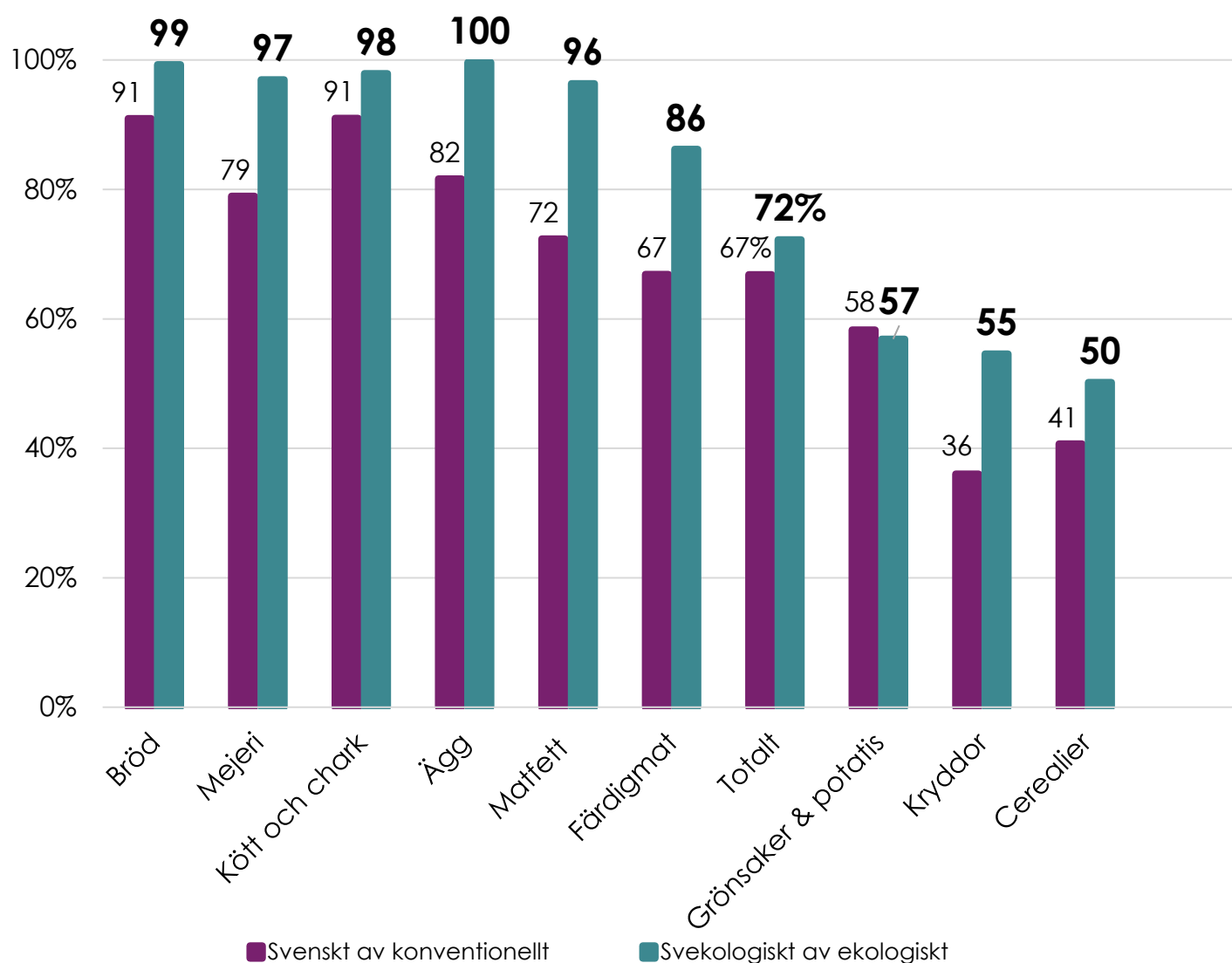
Ekomatcentrum kommer att presentera mer detaljerad och omfattande statistik i vår egen Marknadsrapport som kommer ut i oktober i samband med Årets Ekomatliga på NOFF i Stockholm.

För frågor om statistiken i rapporten, kontakta oss via info@ekomatcentrum.se.

Ekologiskt driver svenskt

Konsumenter och offentlig sektor uppmanas att köpa svenskt, samtidigt som kommuner och regioner minskar de ekologiska inköpen för att spara pengar. Ekomatcentrum kan visa att ekologiska inköp är mer svenska än konventionella inköp. Särskilt inom traditionellt svenska livsmedelsområden som ägg, bröd, mejeri, kött och chark samt matfett. 72 % av de ekologiska inköpen är svekologiska medan endast 67 % av de konventionella inköpen är svenska.

Andel svenskt i procent av totalt ekologiskt och konventionellt per produktgrupp, 2023, kg.

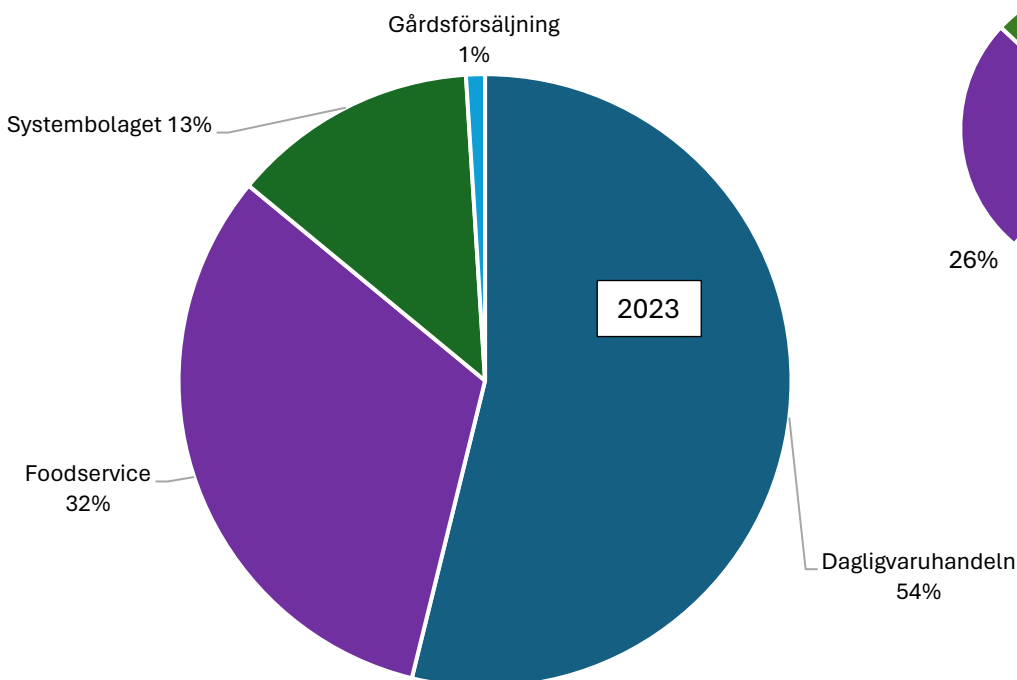

Produktområden där offentlig sektor är beroende av import är inom frukt och bär (bananer), grönsaker och potatis. Vi importerar även mycket fröer och kärnor, fisk och skaldjur samt kryddor. Men även allt kaffe och te eftersom vi inte kan odla dessa produkter i Sverige.

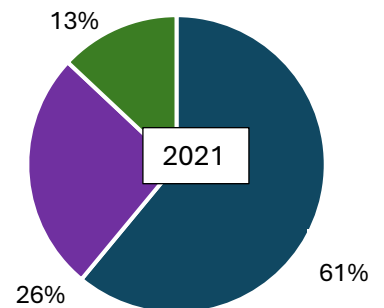
Foodservice har 32 procent av ekomarknaden i Sverige

Ekomarknaden i Sverige brukar beskrivas som det totala försäljningsvärdet av ekologiska livsmedel i marknadens olika kanaler. Sammanställningen över Sveriges ekomarknad bygger på statistik från olika källor och olika nivåer i kanalerna. där några kanaler inkluderar skatter, moms och påslag medan andra redovisas helt utan dessa påslag.

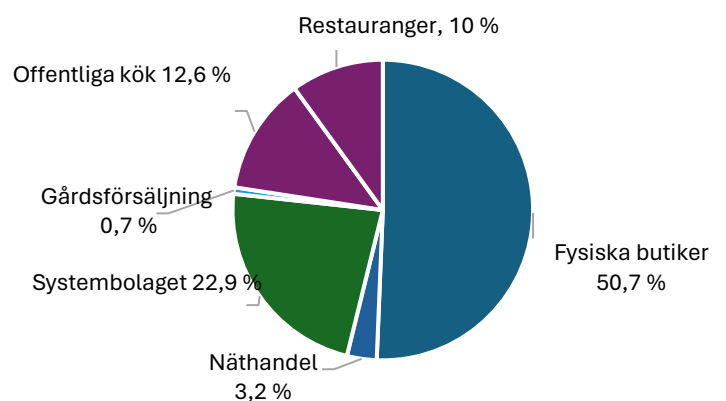
Ekomarknaden i Sverige 2023
grossistled, totalt 24 miljarder

Ekomarknaden i Sverige 2021
grossistled, 23,3 miljarder

Ekomarknaden i Sverige 2023,
blandade led, totalt 34,2 miljarder
(Ekologiska Årsrapporten 2023)

Justeringar gjorda i
Ekomatcentrums modell

Dagligvaruhandeln – minus 30 %
avdrag för moms, butikspåslag

Systembolaget – minus 60 %
avdrag alkoholskatt, moms,
butikspåslag

Gårdsförsäljning – minus 10 %
Avdrag för moms

Offentliga kök – 0 %

Privata restauranger – 0%

Med Ekomatcentrums modell får foodservice, med offentlig sektor och privata restauranger, en avsevärt större andel av kakan.

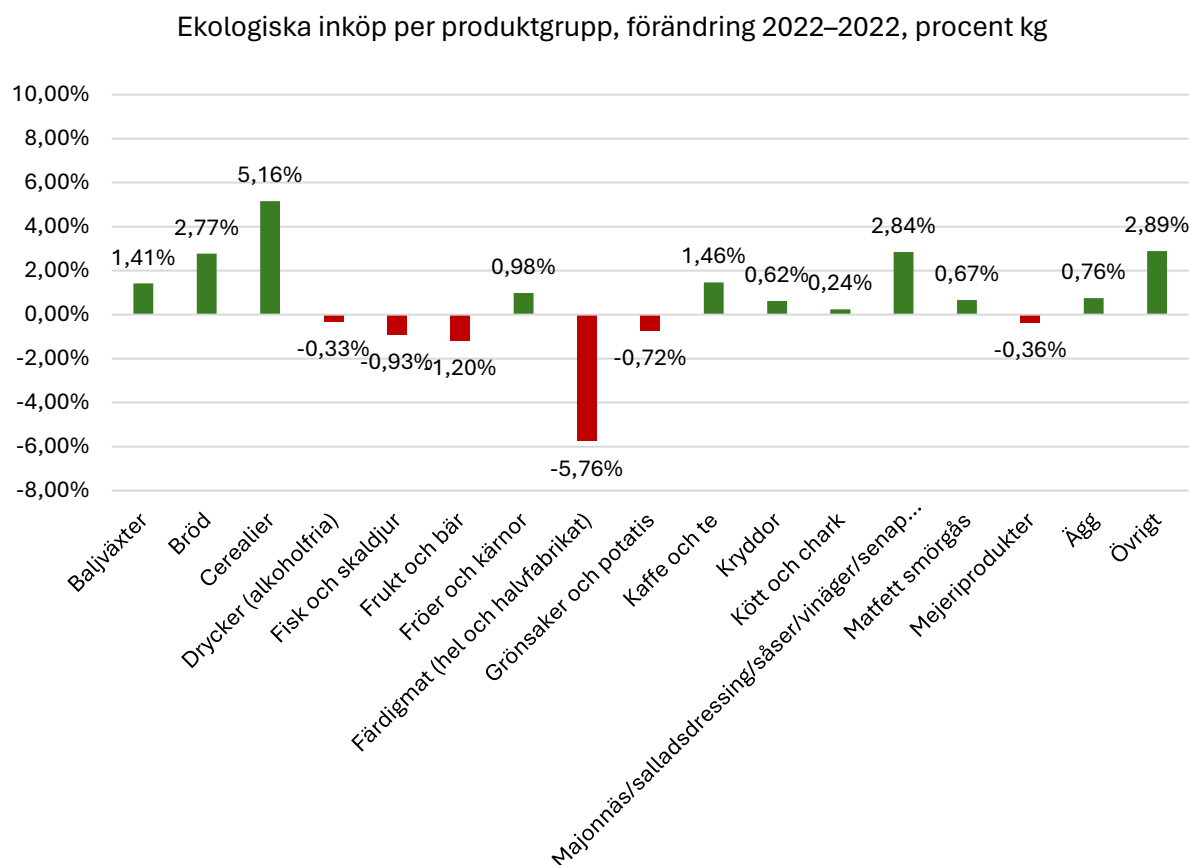
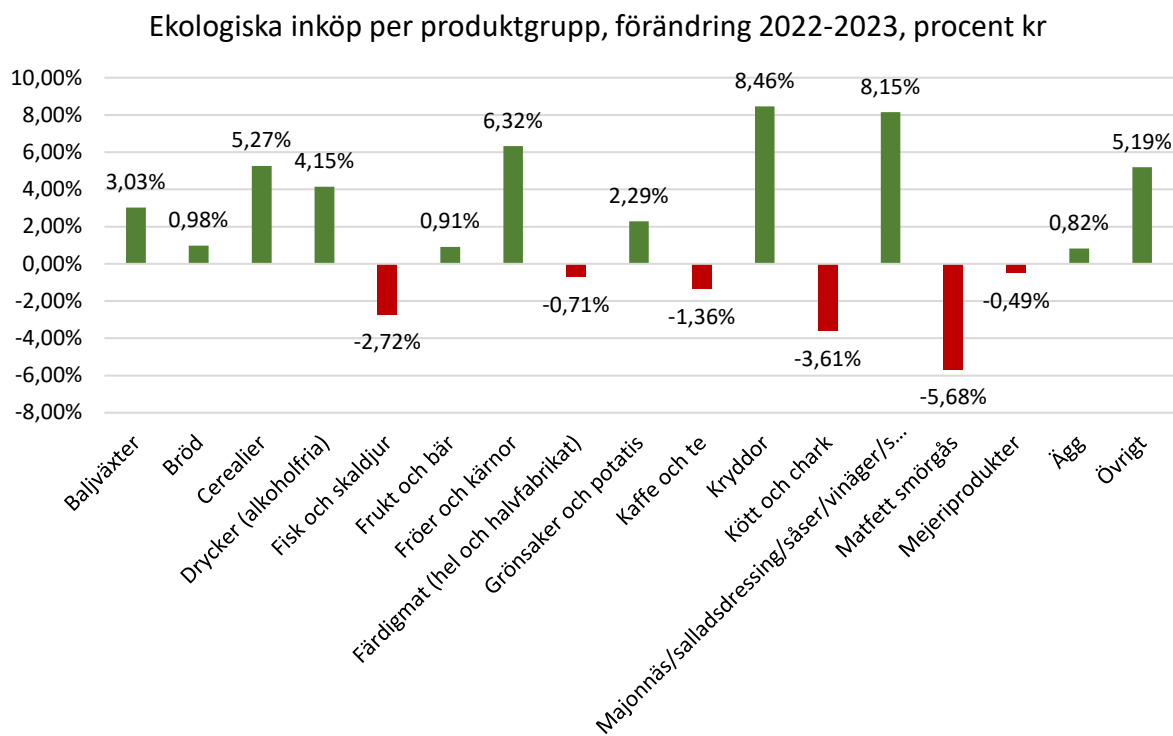
Dessutom kan vi visa att foodservice andel av den totala ekomarknaden ökat med hela 6 procentenheter, från 26 till 32 procent, sedan 2021. Det är tydligt att dagligvaruhandeln tappat marknadsandelar till foodservice

Ekomatcentrum har rensat i statistiken för den totala ekomarknaden från moms, skatter och påslag för att göra statistiken i de olika kanalerna helt jämförbara. Resultatet blir därmed en ny lägre siffra för totalmarknaden på 24 miljarder, 10 miljarder mindre än om skatter, påslag och moms räknas med.

Bäst vore att redovisa statistiken i volym. Volymen påverkas inte av påslag, moms och skatter utan är den samma hela vägen från producent till konsument. Ekomatcentrum har gjort en egen beräkning av ekomarknaden i Sverige som bygger på att statistiken skalas ner till samma nivå för alla kanaler, dvs grossistpriser exkl. moms. Den är fortfarande inte helt rättvisande men ett steg på vägen mot en komplett modell för den totala Ekomarknaden i Sverige.

Förändring inköp 2022 jämfört med 2023, kr och kg

Inköpen av ekologiskt i offentlig sektor har minskat med närmare 3 procentenheter under 2023, räknat i värde. Eftersom livsmedelspriserna ökat kraftigt under 2023 kan vi se att skillnaderna är större i värde än volym.

Räknat i värde har inköpen av ekologiskt matfett, kött och chark samt fisk och skaldjur minskat mest. Räknat i kg är det framför allt färdigmaten som minskat.

Ökat mest, räknat i värde, har kryddor, majonnäs och andra dressing produkter, fröer och kärnor samt cerealier. Medan produktgrupperna ekologiska cerealier och bröd ökat mest.

Eftersom priserna stigit kraftigt under året borde ”dyrare” livsmedelsprodukter ha minskat i inköp kontra billiga. Men det ser ut som att förändringarna vad gäller inköpsmönster är ganska små mellan åren, trots de kraftigt ökade priserna. En förklaring kan vara att måltids-verksamheterna kompenserats i budgeten för de ökade livsmedelskostnaderna och därför inte haft incitament att förändra inköpsmönstren från till exempel dyrare animaliebaserat protein till mer billigt växtbaserat. Vi kan se att växtbaserat protein i form av baljväxter bara ökat med 1,4 procent i volym (dessutom från en mycket låg nivå) under året samtidigt som inköpen av kött och chark ökat något under året. Däremot har man fortsatt köpa dyra kryddor och även ökat inköpen med nästan 9 procent räknat i värde.

Svensk traditionell mat dominerar inköpen i offentlig sektor

Om man ser till vad som serveras på tallrikarna i offentlig sektor, dvs vilka volymer varje produktgrupp står för så dominerar mjölk och mejeri, 27 procent, samt grönsaker och potatis, 24 procent. Tillsammans står de för mer än hälften av maten som serveras.

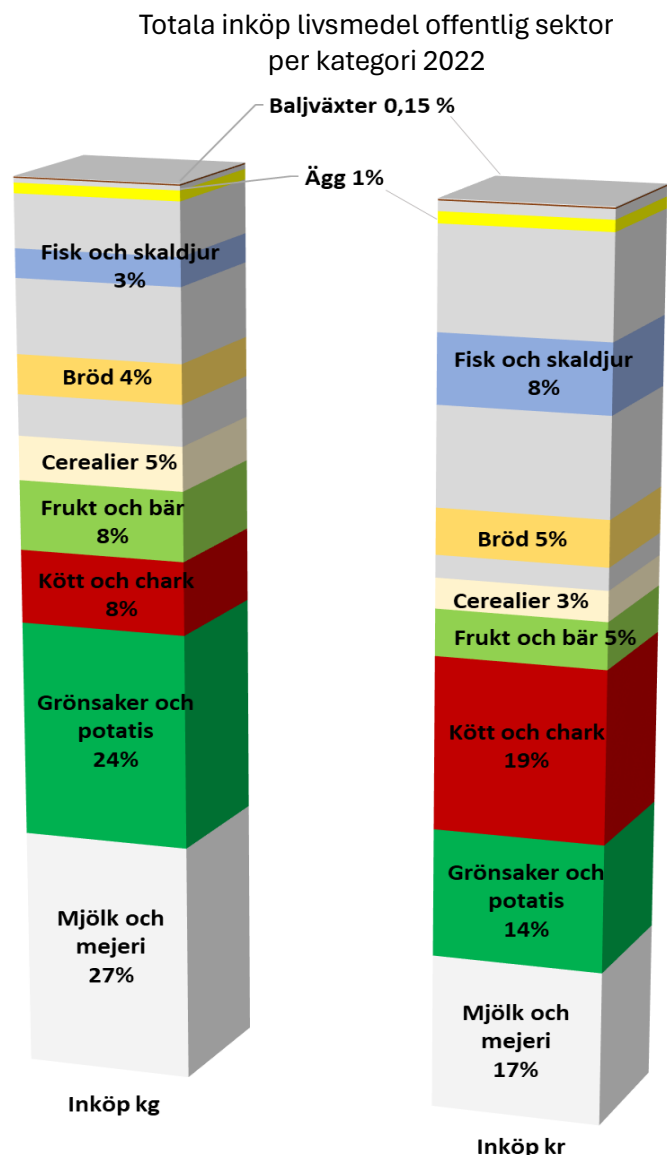
Fisk och skaldjur utgör endast 3 procent av det som serveras, medan kött och chark står för ca 8 procent.

Ägg har endast en procent av tallriken.

Det har skrivits och diskuterats mycket kring värdet av att servera mer baljväxter i de offentliga måltiderna. Växtbaserat billigt protein som skulle kunna komplettera en del av det animaliebaserade proteinet i form av kött och chark eller mejeriprodukter.

Baljväxter är billigt protein som kan passa en ansträngd ekonomi.

Trots det är intresset ljust för dessa superproteiner och bara några promille av maten som serveras i offentliga måltider är baljväxtbaserade.

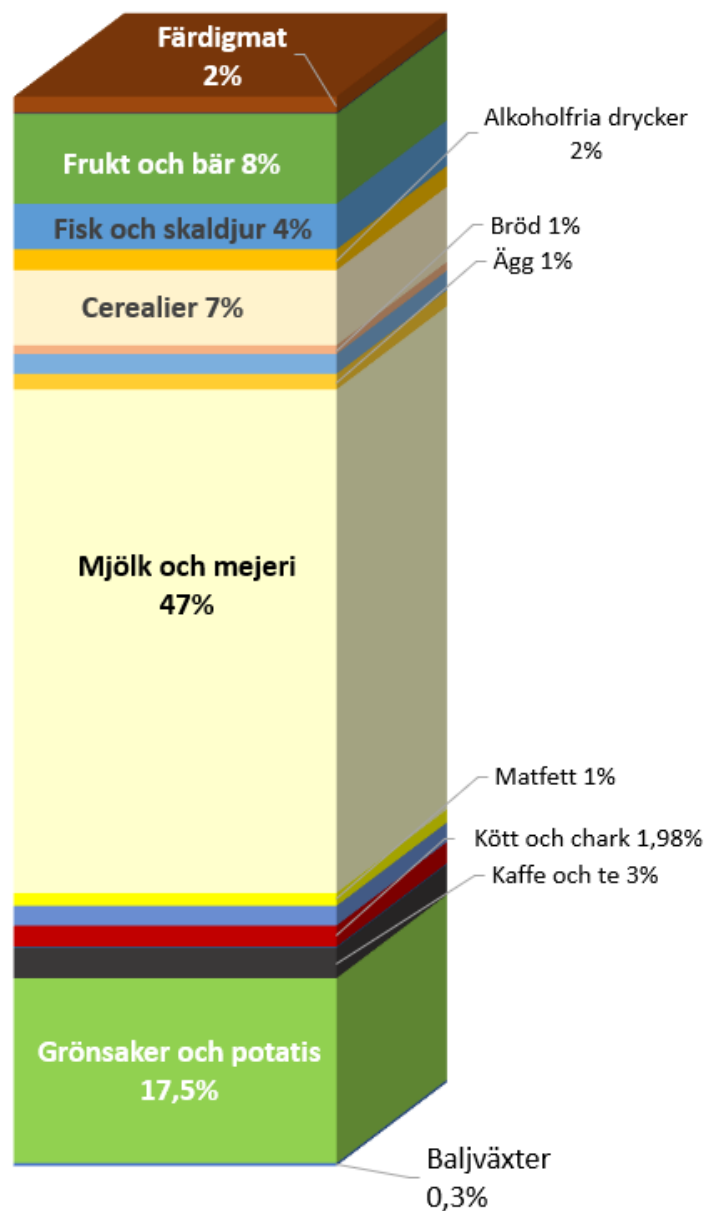

Mjök och mejeri dominerar de ekologiska inköpen i offentlig sektor

Mjök och mejeriprodukter från Sverige dominerar de ekologiska inköpen i offentlig sektor. Nästan hälften av inköpen består av mjök och mejeriprodukter från svenska ekologiska producenter, räknat i volym. Näst störst produktgrupp är grönsaker och potatis som står för 18 procent av inköpen.

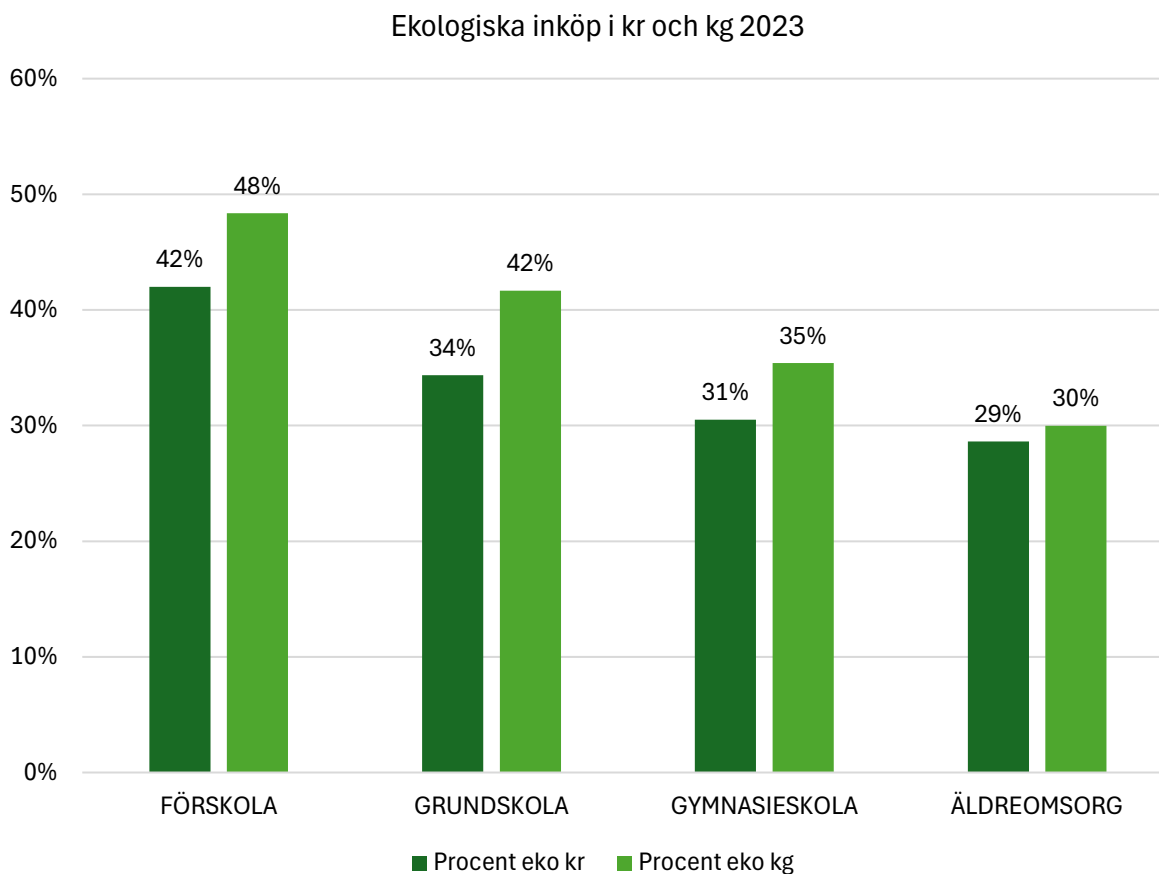
Intresset för alternativa och växtbaserade proteiner är mycket ljust, även när det gäller ekologiska sådana. Endast 3 promille av maten som serveras i de offentliga måltiderna består av baljväxter.

Fördelning av ekologiska produktgrupper och inköp i kg , 2023

Förskolor bäst på ekologisk mat

Det är förskolorna som är bäst på att köpa och servera ekologisk mat. Nästan hälften av all mat som serveras i förskolorna är ekologisk. Grundskolan ligger inte långt efter med 42 procent ekologisk mat på tallrikarna och gymnasieskolan har 35 procent. Sist kommer äldreomsorgen med en knapp tredjedel ekologiskt på tallriken.

Ekomatcentrum kommer att ta reda på vad det är som gör att förskolan är så mycket bättre än både gymnasiet och äldreomsorgen på att servera ekologiskt. Beror det på skillnader i budget eller intresse och engagemang hos kocken? Varför är i så fall förskolekockarna mer på hugget än grundskole- och gymnasiekockarna?

Det och mycket mer kommer vi att ha svar på i vår Marknadsrapport som lanseras den 9 oktober på Ekomatligan på NOFF i Stockholm.